

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

29 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія наукових досліджень

Назва дисципліни

Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність – С2 Політологія

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма – Політологія

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС; **Шифр дисципліни** – ОЗП.01

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет – Міжнародних відносин і права

Кафедра – Міжнародної комунікації та політології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	50	32		18		70			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Політологія», за спеціальністю С2 «Політологія»

Робоча програма складена Підпис(и) автора(ів) докт. іст. наук, професор Юрій ЗЕМСЬКИЙ
Науковий ступінь, вчене звання, ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри Міжнародної комунікації та політології

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р. Зав. кафедри Підпис Ольга ЗАСЛАВСЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету Міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультету Підпис Юрій МУДРИК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва кафедри	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Гарант ОП	Міжнародної комунікації та політології		Ольга ЗАСЛАВСЬКА

3) Пояснювальна записка

Дисципліна «Методологія наукових досліджень» є важливою складовою у підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Політологія» в межах спеціальності С2 Політологія. Долучення здобувачів вищої освіти до процесу наукового продукування нових знань вимагає серйозної попередньої підготовки та засвоєння значної кількості правил, методів та технологій, що вже є усталеними у цій царині й сприяють набуттю нових знань, а також формують певні практичні навички наукової діяльності. Засвоєнню найважливіших засад організації наукової роботи присвячено вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень».

Пререквізити: Вихідна.

Кореквізити: Педагогічна практика. Переддипломна практика. Кваліфікаційна робота.

Відповідно до **Стандарту вищої освіти** зі зазначеної спеціальності та освітньої програми (<https://khmnu.edu.ua/m-op-c2-polit>), дисципліна сприяє розширенню і поглибленню:

компетентностей: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність проводити дослідження на відповідному рівні; здатність розробляти проекти та управляти ними; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями; здатність генерувати нові ідеї (креативність); вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми; спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти; спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу;

програмних результатів навчання: застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань; планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

Мета дисципліни надати студентам розуміння основних правил та методів виконання науково-дослідної роботи, сформувати у них практичні навички щодо ефективної підготовки до процесу наукового дослідження, а також надати практичного досвіду його виконання.

Предметом дисципліни є пізнання особливостей наукових досліджень в галузі політології, засвоєння інструментарію отримання знань та досягнення технологій їхньої фіксації й практичного застосування; а також правил оформлення результатів та презентації дослідження.

Завдання дисципліни підготовка фахівця-дослідника, тобто формування у магістранта умінь, послуговуючись наявною системою знань формулювати нові ідеї та створювати нові знання, задля чого оволодіти методами роботи з джерелами інформації та засвоїти основні усталені правила технічного оформлення науково-дослідної роботи, за результатами власного аналітичного осмислення досліджуваної проблеми.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни, студент повинен: використовувати загальноприйняті сучасні правила, методи та технології організації наукової праці при виконанні усіх типів наукових досліджень, а що найважливіше – при виконанні кваліфікаційної (магістерської) дипломної роботи; оцінювати об'єктивно сильні та слабкі сторони різних методологічних парадигм, що застосовуються в сучасних наукових дослідженнях; аналізувати зібраний інформаційний матеріал вміло послуговуючись максимально широким арсеналом сучасних різноманітних методів дослідження; визначати ступінь вірогідності та

репрезентативності матеріалу, що залучається з різних типів джерел інформації при проведенні дослідження; моделювати згідно ustalених нині правил чітку структуру наукового дослідження та дотримуватися усіх технічних правил при його оформленні.

4) Структура залікових кредитів дисципліни

№ п/п	Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:		
		лекції	практичні	С.Р.С.
1.	Тема 1. Методологічні особливості наукових досліджень в політології та складнощі роботи дослідника	2	1	4
2.	Тема 2. Теоретичні проблеми формування методології дослідження	2	1	4
3.	Тема 3. Базові засади політологічних досліджень	2	1	4
4.	Тема 4. Важливість теорії та гіпотези в політологічних дослідженнях	2	1	4
5.	Тема 5. Інструменти вимірювання в політологічних дослідженнях	2	1	4
6.	Тема 6. Методи політологічних досліджень	2	1	4
7.	Тема 7. Кількісні методи в політологічних дослідженнях	2	1	4
8.	Тема 8. Якісні методи в політологічних дослідженнях	2	1	4
9.	Тема 9. Системна методологія як парадигма політологічних досліджень	2	1	4
10.	Тема 10. Модельна методологія політологічного дослідження	2	1	4
11.	Тема 11. Технологія процесу наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення	2	1	4
12.	Тема 12. Покрокова методика виконання наукової роботи	2	1	4
13.	Тема 13. Запоруки підготовки якісного тексту наукового дослідження	2	1	4
14.	Тема 14. Правила технічного оформлення покликів та бібліографії при виконанні наукового дослідження	2	1	6
15.	Тема 15. Основні технічні вимоги до текстів та правила оформлення кваліфікаційних (магістерських) робіт	2	2	6
16.	Тема 16. Підготовка до презентації кваліфікаційної роботи та її захист перед Екзаменаційною комісією	2	2	6
Разом		32	18	70

5) Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

№ з/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	К-ть год.
1.	Методологічні особливості наукових досліджень в політології та складнощі роботи дослідника 1. Предмет наукових досліджень у галузі «Політології» та проблема академічної доброчесності дослідника 2. Позиціонування дослідника в часі та його оперування часом 3.Різні (можливі) парадигми опису досліджуваної дійсності Літ.: 1, 3, 4, 5, 30	2
2.	Теоретичні проблеми формування методології дослідження 1. Джерелознавча критика 2. Різноманіття методологій проведення досліджень 3. Проблема незаангажованості (безпристрасності) дослідника Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 30	2
3.	Базові засади політологічних досліджень 1. Характерні особливості та можливі типи наукових досліджень в царині політології 2. Наступність вирішення організаційних питань в дослідницькій роботі	2

	3. Формулювання проблеми дослідження Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6	
4.	Важливість теорії та гіпотези в політологічних дослідженнях 1. Політологічні дослідження з перевірки існуючих теорій 2. Функція операціоналізації теорії, як складова роботи з поняттями 3. Формулювання гіпотези в політологічних дослідженнях Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 23	2
5.	Інструменти вимірювання в політологічних дослідженнях 1. Засоби та завдання емпіричного дослідження 2. Три рівні вимірювання в соціальних науках задля перевірки гіпотези 3. Відмінність інструментарію за позитивістської та феноменологічної парадигми дій дослідника Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 23	2
6.	Методи політологічних досліджень 1. Поняття універсальних, загальнонаукових методів дослідження 2. Типи шкал у кількісних вимірюваннях 3. Особливості застосування кількісних методів в дослідженнях у галузі політології Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16	2
7.	Кількісні методи в політологічних дослідженнях 1. Особливості та переваги кількісних методів дослідження 2. Кореляційний та регресійний аналізи. 3. Факторний аналіз та кількісна складова контент-аналізу Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
8.	Якісні методи в політологічних дослідженнях 1. Характерні особливості якісних методів дослідження 2. Фокус-групи та дискурс-аналіз – подібні риси та відмінне цих методів 3. SWOT-аналіз, його аналітична складова, та проблеми застосування Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16	2
9.	Системна методологія як парадигма політологічних досліджень 1. Поняття парадигми у наукових дослідженнях 2. Методологія системного вивчення політологічних проблем 3. Основні методологічні принципи системного розгляду досліджуваної проблеми Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 19	2
10.	Модельна методологія політологічного дослідження 1. Модель та моделювання в політологічних дослідженнях 2. Типи можливих моделей в політології 3. Алгоритм та правила здійснення моделювання Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 19	2
11.	Технологія процесу наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення 1. Загальні особливості наукового пізнання певної проблеми 2. Загальноприйнята структура вибудовування Вступної частини дослідження 3. Рекомендована послідовність організації дослідницької роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
12.	Покрокова методика виконання наукової роботи 1. Головні вимоги щодо визначення теми кваліфікаційного дослідження та базові критерії оцінювання якості виконаної роботи 2. Методика структурної побудови та виконання дослідницької роботи 3. Загальні усталені вимоги до тексту наукової роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
13.	Запоруки підготовки якісного тексту наукового дослідження 1. Головні вимоги щодо якості тексту виконуваної наукової роботи 2. Важливість та правила написання висновків проведеного дослідження 3. Проблема мови наукового дослідження Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 13	2
14.	Правила технічного оформлення покликів та бібліографії	2

	при виконанні наукового дослідження 1. Загальні правила вимог, у відповідності до Стандарту оформлення текстових документів 2. Правила виконання покликів на джерела інформації 3. Правила оформлення бібліографії Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14	
15.	Основні технічні вимоги до текстів та правила оформлення кваліфікаційних (магістерських) робіт 1. Загальні вимоги щодо підготовки кваліфікаційної роботи (КР) до захисту перед Екзаменаційною комісією (ЕК) 2. Технічні вимоги щодо оформлення тексту кваліфікаційної (магістерської) роботи: титульної сторінки, вступу, основної частини, висновків, додатків. 3. Обов'язкові супровідні документи до кваліфікаційної роботи: завдання та календарний план, анотація, рецензія Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
16.	Підготовка до презентації кваліфікаційної роботи та її захист перед Екзаменаційною комісією 1. Загальні правила побудови структури доповіді задля захисту КР перед ЕК 2. Застереження щодо підготовки мультимедійної презентації КР 3. Настанови щодо процедури захисту КР (виступу і відповідей на запитання) та критерії його оцінювання Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
Разом		32

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для здобувачів вищої освіти

№ з/п	Теми та зміст практичних занять	К-ть год.
1	Практичне заняття 1. Завдання та проблеми, що постають перед науковцем-дослідником 1. Предмет наукових досліджень у царині «Політології». Академічна доброчесність науковця 2. Проблема часу в галузі соціальних наук 3. Альтернативні парадигми: “циклічності” історичного поступу та лінійного “прогресу”. Проблема “всесвітності” та “локальності” Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 30	2
2	Практичне заняття 2. Особливості праці дослідника в царині політологічних проблем 1. Різноманіття існуючих типів дослідження в сфері проблем політології. 2. Політологічні дослідження з перевірки існуючих теорій 3. Формулювання гіпотези в політологічних дослідженнях Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 23	2
3	Практичне заняття 3. Інструменти виконання політологічних досліджень 1. Проблема операціоналізації в політологічних дослідженнях 2. Засоби та завдання проведення емпіричного дослідження 3. Різні способи перевірки наукової гіпотези та варіанти парадигм в діях дослідника Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16, 23	2
4	Практичне заняття 4. Різноманіття методів виконання політологічних досліджень та їхнє призначення 1. Особливості та переваги кількісних методів дослідження 2. Характерні особливості якісних методів дослідження 3. Важливість поєданого застосування різних методів дослідження Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15, 16	2
5	Практичне заняття 5. Методологія системності та моделювання в політологічних дослідженнях	2

	1. Важливість та принципи системного підходу у вивченні політологічних проблем 2. Модель та моделювання в політологічних дослідженнях 3. Типи можливих моделей в політології та правила здійснення моделювання Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 19	
6	Практичне заняття 6. Базові вимоги та покрокові етапи виконання політологічних досліджень 1. Особливості наукового пізнання певної проблеми та усталена структура вибудовування Вступної частини дослідження 2. Правила ефективного планування дослідної роботи 3. Методика структурної побудови Основної частини дослідницької роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
7	Практичне заняття 7. Робота над текстом кваліфікаційного дослідження, правила виконання покликів та оформлення бібліографії 1. Умови забезпечення якості тексту наукового дослідження 2. Підбір та оперування джерелами інформації в підготовці дослідної роботи й дотримання правил покликів на джерела 3. Стандартизовані правила оформлення бібліографії кваліфікаційної роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 14	2
8	Практичне заняття 8. Робота з джерелами та літературою за темою наукового дослідження 1. Дотримання культури наукового дослідження у використанні напрацювань науковців-попередників. Проблема плагіату та компіляції. 2. Правила та приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел та літератури наукового дослідження. 3. Складання бібліографічного списку за визначеною студентом темою індивідуального дослідження. Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
9	Практичне заняття 9. Технічні вимоги до оформлення тексту та захисту кваліфікаційної дипломної (магістерської) роботи 1. Вимоги до оформлення: титульної сторінки, вступу, основної частини, висновків, додатків. 2. Оформлення супровідних документів кваліфікаційної роботи: завдання та календарний план, анотація, рецензія. 3. Підготовка до виступу та презентації результатів роботи перед Державною екзаменаційною комісією Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6	2
Разом		18

У процесі роботи на практичних заняттях з дисципліни, студенти набувають не лише систематизованих знань щодо особливостей організації дослідного процесу, але також здобувають досвід дискутування й відстоювання власного розуміння проблем, що розглядаються на заняттях та набувають навичок проведення характерних для спеціальності «Політологія» емпіричних вимірювань та засвоєння правил письмового оформлення дослідницької праці.

5.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять, підготовці до контрольних робіт з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуального завдання тощо.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни “Методологія наукових досліджень” становить 70 годин. Вона включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- опрацювання навчальної літератури при підготовці до практичних занять;
- виконання індивідуального домашнього завдання (написання Вступної частини, за ймовірною (навчально-тренувальною) темою майбутньої кваліфікаційної роботи, у форматі творчого есе);
- підготовка до проведення контрольних заходів (поточних контрольних робіт)

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 1. Підготовка до практичного заняття № 1	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 2. Підготовка до практичного заняття № 1	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 3. Підготовка до практичного заняття №2	4
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 4. Підготовка до практичного заняття №2	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 5. Підготовка до практичного заняття № 3	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 6. Підготовка до практичного заняття № 3	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 7. Підготовка до практичного заняття № 4. Підготовка до контрольної роботи	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 8. Підготовка до практичного заняття № 4. Підготовка до контрольної роботи	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 9. Підготовка до практичного заняття № 5. Підготовка до контрольної роботи	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 10. Підготовка до практичного заняття № 5. Робота над ІДЗ	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 11. Підготовка до практичного заняття № 6. Робота над ІДЗ	4
12	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 12. Підготовка до практичного заняття № 6. Робота над ІДЗ	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 13. Підготовка до практичного заняття № 7. Робота над ІДЗ	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 14. Підготовка до практичного заняття № 7. Оформлення та здача ІДЗ	4,5
15	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 15. Підготовка до практичного заняття № 8. Підготовка до контрольної роботи	4,5
16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 16. Підготовка до практичного заняття № 8 Підготовка до контрольної роботи	4,5
17	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття № 9 Підготовка до контрольної роботи	4,5
Разом за семестр		70

5.4 Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи студентів

1. Загрози політичним свободам особистості в реаліях сучасних трансформацій світової політики
2. Порівняльний аналіз ваги демократичних цінностей свободи та рівності в посткомуністичних країнах
3. Чинник міграційних процесів сучасності у політичній боротьбі популістських партій
4. Формування електоральних симпатій/антипатій засобами цифрових медіа
5. Інформаційна політика як інструмент впливу в політичних конфліктах

6. Політичний абсентеїзм (індеферентність) в демократичних суспільствах: теорія обґрунтування та практика протистояння явищу
7. Посткомуністична спадщина в трансформаційних процесах політичного устрою України
8. Джерела успіху популістських тактик на політичному полі України
9. Чинники сприяння та спротиву процесу формування української політичної нації впродовж 2000-х років
10. Чинники утвердження авторитарного/тоталітарного режиму політичного правління в російській федерації
11. Українське питання в боротьбі польських партій на президентських виборах 2025 р.
12. Складові проросійських політичних симпатій в Угорщині та Словаччині
13. Політичні вподобання електорату Східних земель Німеччини з огляду посткомуністичної спадщини
14. Ультраправі та ліві партії в політичному житті сучасної Франції
15. Підстави рішучої перемоги лейбористів та поразки консерваторів на виборах 2024 р.
16. Причини та наслідки зростання впливу популістських технологій в політиці США
17. Обставини зростання впливу праворадикальних партій та ідеологій в країнах Східної Європи
18. Маніпулятивні технології РФ на підлив авторитету безпекової ваги блоку НАТО
19. Механізми та засоби формування політичного іміджу держави та здобутки їх застосування Україною
20. Гендерна рівність як ціль сталого розвитку та різні практики її реалізації в політичному житті країн світу
21. Штучний інтелект як інструмент формування електоральних настроїв та рішень
22. Політична культура як детермінанта рівня корупції: теоретичні аспекти та практичні наслідки
23. Роль когнітивних упереджень у прийнятті політичних рішень: аналіз електоральної поведінки
24. Політичне лідерство в епоху цифрових технологій: нові виклики та можливості
25. Євроінтеграційний курс України в програмних документах провідних українських партій

6) Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів та технологій, зокрема: лекції (словесні, наочні з використанням візуалізації); практичні заняття (інтерактивні з використанням методів евристичного, дослідницького навчання та компаративістського аналізу), самостійна робота (індивідуальне завдання). Методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, розв'язування ситуаційних задач), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study); інформаційно-комунікаційні технології та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

Сукупно, вони мають за мету сприяти оволодінню студентами спеціальною термінологією, набуття ними практичних навичок аналізу та узагальнення й формулювання висновків із матеріалу, що розглядається, а також засвоєнню навичок (в залежності від поставленої наукової проблеми) визначення предмету та мети дослідження, й підпорядкованих їм дослідницьких завдань; а крім того – набуття досвіду проведення характерних для спеціальності «Політологія» емпіричних вимірювань.

7) Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених Робочою програмою і графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- презентація і захист індивідуальних завдань;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (активність у дискусіях, участь у обговоренні проблемних ситуацій);
- виконання письмових Контрольних робіт (на які виносяться питання для самоконтролю результатів навчання) щодо засвоєння теоретичного матеріалу.

Підсумкова, семестрова сума балів визначається за результатами виставлення в Електронний журнал отриманих балів за усі передбачені програмою види поточних контролів. Здобувач вищої освіти, який

набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, **не отримує** підсумкового результату поки не виконає весь обсяг, передбачений Робочою програмою для цього виду роботи. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу, встановленого для кожної структурної одиниці) з усіх видів поточного контролю – отримує Залік автоматично. У випадку академічної заборгованості, її ліквідація здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом, відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8) Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в он-лайн режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичного заняття (вивчення теоретичного матеріалу з теми роботи, підготовку до усного опитування), активно працювати на занятті, отримати позитивний результат за написання контрольної роботи (60% і вище, від максимального), якісно підготувати ІДЗ та захистити результати виконаної роботи, брати участь у дискусіях при обговоренні проблемних питань на практичних заняттях тощо.

Для виконання Контрольних робіт надається по одному питанню із переліку Питань для самоконтролю результатів навчання, відповідь на яке студент дає письмово впродовж 20-ти хвилин на практичних заняттях 9-го (перша Контрольна) та 17-го (друга Контрольна робота) тижнів навчання. ІДЗ виконується у форматі творчого Есе, за структурою написання Вступної частини Кваліфікаційної (магістерської) роботи, на вільно обрану тему із переліку питань орієнтовної тематики індивідуальних завдань для самостійної роботи студентів, обсягом 3-5 сторінок; або у форматі написання тез доповіді на конференцію, чи у форматі наукової статті.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені Робочою програмою навчальної дисципліни. Термін захисту ІДЗ вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну або індивідуальну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, плагіат (в т.ч. із використанням мобільних девайсів)). У разі виявлення плагіату в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені Робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах, які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9) Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених Робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в Електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач отримує Залік автоматично, і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в Екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти

Аудиторна робота					Контрольні заходи		Самостійна робота	Семестровий контроль
Семінарські заняття №:					Контрольна робота		Реферат (ІДЗ)	Залік
1, 2	3, 4	5, 6	7, 8	9	Т 1-4	Т 5-9		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	9-15	9-15		За рейтингом
30-50					18-30		12-20	60-100

Примітка: * ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; Т* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією; набуття навичок застосування властивих спеціальності «Політологія» методів дослідження; уміння професійно обґрунтувати думку під час дискусійного обговорення проблем, що розглядаються.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач

	вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Виконання письмових Контрольних робіт (на які виносяться питання для самоконтролю результатів навчання) та ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв. Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти за кожну з двох контрольних робіт – від мінімального позитивного 9 балів до максимально позитивного 15 балів. Оцінювання навчальних досягнень за виконання ІДЗ – мінімальний позитивний – 12 балів, максимальний – 20 балів. При підготовці тез доповіді на конференцію, або написання наукової статті у якості ІДЗ – здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (20) за його виконання.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом

F	0-39		<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні
---	------	--	---

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до Електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній вище таблиці.

При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до Таблиці Співвідношення.

10) Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет і завдання курсу дисципліни Методологія наукових досліджень.
2. Проблема актуальності дослідження та адаптування тексту до потреб потенційного читача.
3. Проблематика політологічних досліджень.
4. Джерелознавча критика. Проблема джерел інформації, їхня класифікація.
5. Поняття методології та їхнє різноманіття.
6. Методологія дослідження як концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, що забезпечують отримання об'єктивних, точних, системних знань.
7. Загальні особливості, критерії та ознаки наукового пізнання певної проблеми.
8. Загальноприйнята структура вибудовування наукового дослідження та його Вступної частини.
9. Рекомендована послідовність організації дослідницької роботи.
10. Проблема структурування інформації, якою послуговується дослідник.
11. Методи дослідження, як засоби опрацювання інформації та продукування знання, в ході виконання дослідницької роботи.
12. Досліджувана проблема, як певним чином «структурована система».
13. Загальнонаукові принципи дослідницької роботи та техніка дослідження.
14. Структурно-системний та структурно-функціональний підходи в осмисленні проблеми дослідження.
15. Важливість застосування різних методів дослідження.
16. Проблема незаангажованості (безпристрасності) дослідника, його “джерельні” та “позаджерельні” знання.
17. Головні вимоги щодо визначення теми кваліфікаційного дослідження та критерії оцінювання якості виконаної роботи.
18. Методика побудови та виконання дослідницької роботи.
19. Вибудовування змісту Основної частини дослідження та вимоги до Висновків.
20. Загальні усталені вимоги до тексту роботи та до виступу здобувача з її представлення.
21. Головні вимоги щодо якості тексту виконуваної наукової роботи.
22. Фактори новизни, точності, об'єктивності та достовірності наукового дослідження.
23. Мета та методика структурування дослідження на розділи та підрозділи.
24. Правила підбору та аналізу джерел інформації та наукової літератури з проблеми дослідження.
25. Головні вимоги щодо формулювання висновків дослідження.
26. Проблема мови наукового дослідження.
27. Поняття культури наукового дослідження. Проблема плагіату та компіляції.
28. Правила оформлення бібліографічного опису у списку джерел інформації наукового дослідження.
29. Технічні вимоги до оформлення тексту кваліфікаційної дипломної (магістерської) роботи.
30. Обов'язкові супровідні документи до кваліфікаційної роботи.

11) Навчально-методичне забезпечення

1. Кваліфікаційна робота : методичні рекомендації та настанови для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 052 Політологія / Ю. Земський, О. Заславська, Ю. Мудрик, О. Посвістак, В. Третьюко. Хмельницький : ХНУ, 2025. 40 с.
2. Модульне середовище для навчання.URL: <https://msn.khmnu.edu.ua>

12) Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13) Рекомендована література:

Основна

1. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібн. Харків: КНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 867 с.
2. Неліпа Д. Системний аналіз в політології: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Козьм'яних А. В. Методологія політичних досліджень та прикладний політичний аналіз: навч.-метод. посібн. Одеса: Фенікс, 2024. 80 с.
4. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
5. Бабкіна О. В. Методологія пізнання політико-правової дійсності. *Правова політологія. Академічний курс: підручник*. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 94-116.
6. Громадська Н. Методологія політичного аналізу: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с

Додаткова

7. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Прийнятий Верховною Радою України 26 листопада 2015 року № 848-VIII із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19/ed20250409#Text>
8. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с.
9. Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання. СОУ 207.02:2017 / Ю. М. Бойко, Л. І. Першина. Хмельницький: ХНУ, 2017. 37 с.
10. Вегеш М. Основи наукових досліджень. Методичні матеріали для бакалаврів політології. Видання друге, доповнене. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. 74 с.
11. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
12. Методологія і організація наукових досліджень : навчальний посібник [Електронний ресурс] / А. О. Азарова, Н. О. Біліченко, Ю. В. Міронова, Л. М. Ткачук. – Вінниця : ВНТУ, 2022. 117 с.
13. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2004. 240 с.
14. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій; [МОН України]. Київ: Академвидав, 2005. 208 с
15. Мороз І. В. Структура дипломних і кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. Київ, 1997. 56 с.
16. Грабченко А.І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: НТУ«ХП», 2009. 142 с.
17. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2003. 192 с.
18. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2010. 176 с.
19. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
20. Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисенко В. А. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ: КНТЕУ, 2001. 186 с.
21. Баштанник О. Новий інституціоналізм у політико-інституційній парадигмі: конкретизація змісту поняття та параметрів дослідницької стратегії. *Politicus*. 2017. Вип. 2. С. 11–14.
22. Вонсович С. Теорія інституціоналізму: рефлексії ретроспективного дискурсу. *Грані*. 2021. Вип. 24. № 9. С. 55–64.
23. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент*. 2006. № 5. С. 3–17.
24. Ключев К. Математичне моделювання як ефективний метод дослідження політичних процесів. *Політичне життя*. 2016. № 1–2. С. 19–23.

25. Корнієнко В., Ротштейн О. Ранжування політичних партій України методом нечіткої перфектності. *Часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціальнополітичних дисциплін*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 30. С. 13–30.
26. Земський Ю. Зміст, методичне та матеріальне забезпечення освітнього процесу у навчальних закладах Поділля другої половини XIX – початку XX ст. *Перспективи та інновації науки. Серія: педагогіка*. 2024. № 12 (46). С. 299-311.
27. Земський Юрій. Освітні ресурси та матеріальне забезпечення шкіл народної освіти на Поділлі в другій половині XIX – початку XX ст. *Вісник науки та освіти. Серія: педагогіка*. 2024. № 12 (30). С. 715-726.
28. Zemskyi Yurii, Trygub Oleksandr. Podillia church historical and archaeological society in the study of archaeological heritage. *Eminak: Scientific Quarterly Journal*. 2023. № 2 (42) (April-June). S. 234-251. [Scopus Author ID: 57226496405](#)
29. Земський Ю., Мудрик Ю. Компаративний метод дослідження цивілізаційного різноманіття сучасного світу. *Національні інтереси України. Серія: Політологія*. 2025. № 5 (10). С. 1347-1356.
30. Земський Ю. Методологія досліджень міжцивілізаційних напружень сучасності, за концепцією Ніла Фергюсона. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*. 2025. Vol. 8. № 1. С. 220-226.
31. Земський Ю. рф XXI ст.: претензії на цивілізаційну винятковість, за дослідженням Герберта Макмастера. *Національні інтереси України. Серія: Політологія*. 2025. № 7 (12). С. 749-759.
32. Земський Ю. Емпіричний досвід Герберта Макмастера та його трактування амбіцій Китаю на світове політично-цивілізаційне лідерство. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2025. Том 17. № 1. С. 116-124.

14) Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua>
2. Електронна бібліотека університету. URL: <https://library.khmnu.edu.ua>
3. Репозитарій ХНУ. URL: <https://clar.khmnu.edu.ua/home>
4. Інформаційні ресурси Бібліотеки ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Вільна онлайн бібліотека україномовної літератури. URL: <https://chtyvo.org.ua>